

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten
arviointi

ALUEKUMPPANUUDEN HALLINNON VAIHTOEHDOT

Elviira Hakkarainen, Mikko Pirtilä (toim.)

Turun ammattikorkeakoulu

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

2004

Lukijalle

Käsissäsi oleva raportti on Turun ammattikorkeakoulun Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi –kurssin itsenäinen harjoitustyö. Kurssi järjestettiin keväällä 2004 kestävän kehityksen koulutusohjelman opiskelijoille. Toimimme kurssin opettajina ja harjoitustyön ohjaajina. Harjoitustyö pohjautuu Stakesissa kehitettyyn ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) oppimateriaaliin, ja työn tarkoituksena on harjoitella opittua käytännössä.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) on prosessi, jonka avulla arvioidaan ennakkoon päätöksen vaikutuksia, ja se tuottaa tietoa suunnittelua ja päätöksentekoa varten. IVA:a on esitelty tarkemmin Stakesin Internet-sivustolla www.stakes.fi/sva

Tässä raportissa ennakoarvioinnin kohteena on Turun kaupungissa kymmenellä asuinalueella toteutettavan asukaslähtöisen työ eli aluekumppanuuden hallinnon järjestäminen. Ennakoarvioinnissa verrattiin pääasiassa kahta vaihtoehtoa;

VE 0 hallinto jatkuu nykyisen mallin mukaisesti ns. vastuutahomalli,
VE 1 aluekumppanuuden hallinto tulee osaksi kaupungin organisaatiota

Opiskelijat kartoittivat parityönä vaihtoehtojen vaikutuksia eri näkökulmista. Tietoa vaikutuksista kerättiin pääasiassa eri kohderyhmien haastattelujen avulla. Kaksi opiskelijaa koosti erillisistä selvityksistä tämän loppuraportin.

Kiitos kaikille haastatteluihin osallistuneille ja erityiskiitokset aluekumppanuuden ma. Koordinaattori Irene Jaspille sekä raportin laatimisesta vastanneille opiskelijoille. Harjoitustyö antaa Turun kaupungille paljon arvokasta tietoa hallintomallin jatkotyöstämiseksi ja päätöksenteon pohjaksi.

Turussa 5.5.2004
Heini Parkkunen ja Ritva Laaksonen-Heikkilä

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	3
Elviira Hakkarainen, Mikko Pirttilä	
2. ALUETYÖNTEKIJÄT	5
Ritva Aalto, Reetta Kuuluvainen	
3. ALUETYÖRYHMIEN PUHEENJOHTAJAT	8
Anu Lindgren, Matti Malinen	
4. VASTUUTAHOT	10
Pekka Lähde, Jouni Ranki	
5. SEURANTARYHMÄ	12
Suvi Kanninen, Tiina Suomela	
6. TURUN KAUPUNGIN VIESTINTÄKESKUS	14
Mikko Rauhala, Arttu Tuominen	
7. KAUPUNGIN HALLINTO	16
Leena Sjöman	
8. YHTEISTYÖKUMPPANIT	19
Anne Rantala, Piritta Repo	
9. TUTKIJAN NÄKÖKULMA	21
Heidi Heinonen, Päivikki Merjamaa	
10. PANSIO-PERNON ALUETYÖRYHMÄ	23
Emmi Polviander, Anneli Syrjänen	
11. YHTEENVETO	25
Elviira Hakkarainen, Mikko Pirttilä	
12. ALUEKUMPPANUUDEN NÄKYVYYS KAUPUNKIALUEILLA	29
LÄHTEET	34

Elviira Hakkarainen, Mikko Pirttilä

1. Johdanto

Keväällä 2004 Turun ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen koulutusohjelmassa järjestettiin ihmisiin kohdistuvien vaikutusten –kurssi. Kädessäsi oleva raportti on tuon kurssin yhteydessä tehty harjoitustyö. Raportissa tarkastellaan Turun kaupungin aluekumppanuushankkeen mahdollisen organisaatiomuutoksen vaikutuksia eri toimijoihin. Harjoitustyön tekemisestä vastasivat kestävä kehityksen koulutusohjelman 3. vuosikurssin opiskelijat. Työtä ohjasivat lehtori Ritva Laaksonen-Heikkilä Turun ammattikorkeakoulusta sekä Turun kaupungin edustajana Terve kaupunki -koordinaattori Heini Parkkunen. Opetukseen osallistui myös aluekumppanuushankkeen ma. koordinaattori Irene Jaspi.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) on yksi päätöksentekoon liittyvistä ennakoarvioinnin muodoista. Sen tarkoituksena on arvioida ennalta vaikutuksia, joita jollakin hankkeella, suunnitelmalla tai muulla päätöksellä voi ihmisiin olla. Vaikutukset voivat kohdistua ihmisten terveyteen tai hyvinvointiin. IVA:ssa yhdistyy aiemmin käytetyt sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA) ja terveysvaikutusten arviointi (TVA). IVA-prosesseissa tarkastelutapa on vertaileva: valitaan aluksi kaksi tai useampi päätösvaihtoehto ja arvioidaan sen jälkeen jokaista vaihtoehtoa erikseen. Lopputuloksena päättäjät saavat tietoa erilaisten vaihtoehtojen hyvistä ja huonoista puolista.

Turun kaupungin aluekumppanuushanke

Suomalaisessa lainsäädännössä on melko hyvin turvattu kansalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet päätöksentekoon. Kuitenkin usein esimerkiksi kaupungin hallinto koetaan etäiseksi ja vaikuttaminen oman asuinalueensa asioihin työlääksi. Turussa käynnistettiin vuonna 2000 aluekumppanuushanke, jonka tarkoituksena on helpottaa asukkaiden mahdollisuuksia osallistua oman lähiympäristönsä asioiden hoitoon ja edistämiseen. Aluekumppanuuden päätavoitteina on luoda pysyvä vuorovaikutuskanava asukkaiden, virkamiesten ja luottamushenkilöiden välillä sekä edesauttaa alueellista yhteistyötä. Aluekumppanuustoiminta on Turussa tällä hetkellä käynnissä kymmenellä eri kaupunkialueella.

Aluekumppanuuden organisaatio on tällä hetkellä rakennettu niin, että toiminnassa korostuu vapaaehtoisuus sekä alueiden omatoimisuus ja -leimaisuus. Kaupunki rahoittaa toimintaa sekä seuraa ja ohjaa sen toteutumista. Käytännön toiminta alueilla perustuu kolmikantaan: 1) aluetyöryhmä suunnittelee ja toteuttaa toimintaa, 2) aluetyöntekijä toimii osallisuuden asiantuntijana ja huolehtii tiedotuksesta sekä viestinnästä ja 3) vastuutaho vastaa hallinnosta ja taloudenhoidosta. Vastuutahot ovat alueilla toimivia kirjanpitovelvollisia yhdistyksiä tai yrityksiä. Ne ovat mukana toiminnassa kaupungin kanssa solmimansa ostopalvelusopimuksen pohjalta. Vastuutahot toimivat aluetyöntekijöiden hallinnollisina työnantajina ja vuokraavat näille työtilat.

Arvioinnin toteutus ja raportin rakenne

Tämä arvioinnin tarkoituksena oli selvittää aluekumppanuuden hallinnon mahdollisen muuttamisen vaikutuksia eri tahoihin, jotka ovat mukana aluekumppanuustoiminnassa. Arviointi perustuu eri kohderyhmien haastatteluihin, jotka opiskelijat toteuttivat parityönä. Haastateltuja kohderyhmiä on kaikkiaan yhdeksän ja haastateltavia henkilöitä oli yhteensä 44. Pääosassa olleen haastattelun lisäksi parit tutustuivat yhteen aluekumppanuusalueeseen.

Prosessissa vertailtiin kahta annettua vaihtoehtoa aluekumppanuuden hallinnon järjestämiselle. Lisäksi ylös kirjattiin muita haastatteluissa esille tulleita vaihtoehtoja. Raportissa vaihtoehdot on numeroitu seuraavasti:

- **Vaihtoehto 0 (VE0):** nykyinen kolmikantaan perustuva organisaatiomalli.
- **Vaihtoehto 1 (VE1):** malli, jossa aluekumppanuudesta tulisi osa kaupungin organisaatiota. Tämän mallin suurin ero nykytilanteeseen olisi vastuutahon poistuminen aluekumppanuuden hallinnosta.
- **Vaihtoehto 2 (VE2):** muut haastatteluissa esiin nousseet vaihtoehdot aluekumppanuuden organisaatioksi.

Tämän raportin luvuissa 2-10 on esitelty eri kohderyhmien näkemyksiä hallinnon järjestämisen vaikutuksista. Pääosin kohderyhmät ovat haastattelutilanteissa arvioineet vaikutuksia omaan toimintaansa, mutta joissakin tapauksissa hallinnon järjestelyä on arvioitu myös koko aluekumppanuuden toimivuuden kannalta. Jokaisen ryhmän näkemykset on tiivistetty raportissa myös taulukkomuotoon. Raportin luvussa 11 on vedetty yhteen kaikkien ryhmien näkemykset aiheesta. Luku 12 perustuu opiskelijoiden käynteihin joillakin aluekumppanuushankkeessa mukana olevilla kaupunkialueilla. Luvussa on arvioitu aluekumppanuuden näkyvyyttä ja vaikutuksia kyseisillä alueilla.

Ritva Aalto, Reetta Kuuluvainen

2. Aluetyöntekijät

Aluetyöntekijän rooli aluekumppanuudessa on erittäin keskeinen. Aluetyöntekijän tehtävänä on vastata paikallistasolla aluekumppanuuden alueellisesta koordinoinnista eli toteutuksesta, raportoinnista ja kehittämisestä aluekumppanuuden viitekehyksen sisällä.

Aluetyöntekijä vastaa mm. alueellisesta yhteistyöstä eri sidosryhmien kesken, tiedottamisesta sekä asukkaiden ja kaupungin organisaation välillä että alueellisesti esimerkiksi paikallisten tiedotteiden välityksellä. Aluetyöntekijä vastaa myös toiminnan raportoinnista.

Nykyisen käytännön mukaan aluetyöntekijän esimies hallinnollisesti on vastuutaho. Kaikilla aluetyöntekijöillä on eri työnantaja vastuutahosta riippuen. Aluetyöntekijä työskentelee alueellisessa toimipisteessä.

Aluetyöntekijöitä haastateltiin 19.3.2004. Haastattelussa olivat paikalla Jaana Pirttialo Halisista, Liisi Eränkö Hirvensalo-Kaksikerrasta, Ilona Lehtinen Koivula-Haritusta, Ritva Salminiitty Lausteelta, Tuula Rajahalme Maaria-Jäkärilästä, Minna Saarinen Pansio-Pernosta, Elina Yamano Runosmäestä, Berit Valtonen ruotsinkielinen alue/keskustasta, Paula Nurminen Varissuolta ja Liisa Hirvonen Pahaniemestä.

VEO

Aluetyöntekijät näkevät nykyisessä mallissa enemmän negatiivisia kuin positiivisia vaikutuksia. Suurin osa aluetyöntekijöistä on tyytymätön nykyiseen malliin, joskin eriäviäkin mielipiteitä esiintyi. Näissä muutamissa tapauksissa yhteistyö vastuutahon kanssa toimii hyvin eli vastuutaho on sisäistänyt roolinsa aluekumppanuudessa. Nekin aluetyöntekijät, jotka ovat tyytyväisiä vastuutahon toimintaan, olisivat kuitenkin valmiita siirtymään osaksi kaupungin organisaatiota.

Nykyinen hallintomalli on aluetyöntekijöiden mielestä sekava ja epäoikeudenmukainen. Vastuutahon roolia ei ole rajattu tarkasti, jolloin yhtenäinen linja puuttuu. Aluetyöntekijät kokevat vastuutahon henkilöstöhallinnossa ja työympäristössä puutteita, kuten esimerkiksi palkoissa, työajoissa, erilaisissa työsopimuksissa ja -olosuhteissa sekä työterveyshuollossa. Alueen asukkaille on epäselvää aluetyöntekijän rooli eli onko aluetyöntekijä vastuutahon vai asukkaiden edustaja. Tämä heikentää aluetyöntekijän uskottavuutta alueella. Aukkaat ovat kokeneet, että aluetyöntekijä ei halua ajaa sellaisia asioita, jotka ovat ristiriidassa vastuutahon toiminnan kanssa. Myös eturistiriidat vastuutahon ja aluetyöntekijän välillä vaikeuttavat aluetyöntekijän roolia. Kaupungilla ei ole mahdollisuutta puuttua aluetyöntekijöiden työsopimukseen.

Jos nykyistä mallia jatketaan, on aluetyöntekijöiden ja vastuutahojen välille saatava vähintään yhteneväiset sopimukset, jossa edellä mainitut epäkohdat poistuvat. Sopimus pitää voida myös purkaa kesken kauden jos yhteistyö ei toimi. Mahdollisen uuden vastuutahon valinnan edellytyksenä on, että vastuutaho on mahdollisimman neutraali ja että vastuutaho sisäistää aluekumppanuuden "ideologian".

VE1

Aluetyöntekijät haluavat olla selkeästi osa kaupungin organisaatiota. Tällöin työsopimukset sekä työolosuhteet ovat yhtenäiset ja aluetyöntekijän toimenkuva tulee selkeämmäksi kaupungin asukkaille ja mm. kaupungin ulkopuolisille yhteistyötahoille. Aluetyöntekijöille tulee myös mahdollisuus osallistua kaupungin tarjoamaan koulutukseen sekä tyky -toimintaan. Kaupungin työntekijän asema on neutraalimpi kuin vastuutahon alaisuudessa toimiessa.

Aluetyöntekijä tulee tavoitettavammaksi alueen asukkaille ja aluetyöntekijä nähdään selkeästi yhtenä vaikuttamiskanavana. Aluetyöntekijöillä ei ole selkeätä kuvaa siitä, tuleeko toiminta kaupungille taloudellisesti edullisemmaksi ilman vastuutahoa.

Suurin osa aluetyöntekijöistä haluaa pitää toimipisteensä omalla alueellaan ja esimerkiksi kirjasto nähtiin yhtenä hyvänä sijaintivaihtoehtona. Ehdotettiin myös toimipisteen sijoittamista keskustaan kaupungin tiloihin sekä säännöllistä alueellista päivystystä. Tällä ehkäistään aluetyöntekijän joillakin alueilla erittäin voimakaskin leimautuminen alueen asukkaaksi tai mahdollisen toimipisteen (esim. kirjasto) työntekijäksi. Alueellinen päivystys koettiin hyväksi ajatukseksi myös siinä tapauksessa, että aluetyöntekijän toiminta-alue laajentuu.

VE2

Aluetyöryhmä ja vastuutaho ovat samat, esimerkkinä Maarian kyläyhdistys. Tämä vaatii poikkeuksellista yhteistyökykyä ja ryhmähenkeä onnistuakseen. Aluetyöntekijät eivät näe tätä realistisena vaihtoehtona.

Yksi vastuutaho, jonka alaisuudessa kaikki aluetyöntekijät toimivat. Leimautuminen vastuutahoon ja vastuutahon sitoutuminen koetaan ongelmaksi. Vastuutaholla ei välttämättä ole lähiyhteyksiä alueisiin.

Yhteenvedotaulukko

Kohde	Vaikutus kohteelle	VE0	VE1	VE2: atr ja vt samat	VE2: yksi vt ja 10 att
Aluetyöntekijät (att)	Työolosuhteet	Käytäntö kirjavaa; palkkaus, kohtelu, työajat yms. epäoikeudenmukaisia.	Yhtenäinen ja tasa-arvoinen käytäntö. Att:n asemaa vahvistava vaikutus.	Ei tarkempaa tietoa.	Yhtenäinen ja tasa-arvoinen käytäntö.
	Leimautuminen	Leimautuminen vastuutahon edustajaksi.	Neutraali kaupungin työntekijä.	Leimautuminen vastuutahon edustajaksi.	Vahva leimautuminen vastuutahon edustajaksi.
	Tavoitettavuus asukkaille	Tavoitettavissa, mutta leimautuminen karsii yhteydenottoja.	Hyvä tavoitettavuus	Tavoitettavissa, mutta sisäpiiriin leimautuminen karsii yhteydenottoja.	Huono tavoitettavuus, leimautuminen karsii yhteydenottoja.

Anu Lindgren, Matti Malinen

3. Aluetyöryhmien puheenjohtajat

Haastattelimme aluetyöryhmien puheenjohtajia perjantaina 19.3.2004 kaupunginkansliassa. Paikalla olivat seuraavat aluetyöryhmien puheenjohtajat: Halisten Martti Ruokola, Hirvensalo-Kaksikerran Seppo Dahlström, Pansio-Pernon Heikki Talvitie, Runosmäen Jorma Hellstén, Pahaniemen Jari Ketola sekä Lausteen varapuheenjohtaja Martti Vienonen.

VE0

Aluetyöryhmien puheenjohtajat eivät koe nykyistä hallinnon järjestelymallia ongelmalliseksi ja eivät myöskään merkitykselliseksi itselleen. Alueella toimiva vastuutaho vuokraa tilat aluekumppanuustoiminnalle ja toimii alueen tukikohtana. Vastuutahon hyviä puolia ovat sen aluetuntemus ja fyysinen läheisyys. Vastuutaho voi olla mukana aluekumppanuustoiminnassa hyvin ahkerasti tai vain tilinpidollisesti riippuen vastuutahon omista intresseistä. Vastuutaho toimii lähinnä välikätenä kaupungin ja aluetyöryhmän välillä hoitaen raha-asiat. Järjestely nähtiin välivaiheena matkalla osaksi kaupungin organisaatiota.

Kritiikkiä vastuutahosysteemistä tulee lähinnä siitä, että eri alueiden aluetyöntekijät ovat erilaisten organisaatioiden palkkalistoilla. Heidän palkkauksessaan ja työoloissaan on siis merkittäviäkin eroavaisuuksia. Hallintomalli koetaan osittain valtasuhteiltaan epäselväksi eli kuka on esimiesasemassa aluetyöntekijälle ja kuka ohjaa aluetyötä.

Jonkin verran epäselvyyksiä on ollut rahojen riittävyysasioissa, kun aluetyöryhmälle ei ole ollut selvää minkä verran rahaa on käytetty ja minkä verran sitä on vielä vuodelle käytettävissä. Toisaalta vastuutaho on lähellä aluetyöntekijää, mikä mahdollistaa tiedonsaannin. Tärkeää on, että aluetyöntekijä ja vastuutaho voisivat pysyä samana pidemmän aikaa, ettei olisi jatkuvaa vaihtelua.

VE1

Vaihtoehdossa 1 on esitetty, että aluekumppanuudesta tulisi osa kaupungin organisaatiota. Aluekumppanuuden muuttumista osaksi kaupungin organisaatiota pidetään puheenjohtajien keskuudessa selkeyttävänä ja hyvänä muutoksena. Tästä mallista puheenjohtajat uskovat aluetyöntekijöiden hyötyvän eniten. Mikäli kaikkien alueiden aluetyöntekijät olisivat kaupungin työntekijöitä, heillä olisi sama palkkaus. Jotta aluekumppanuustoimintaa pystyttäisiin kehittämään, tulisi aluetyöntekijän aseman olla selvä.

Toimitilojen uskotaan säilyvän nykyisissä paikoissa, vaikka vastuutahon rooli nykyisestä muuttuisikin. Toisaalta pelätään, että vastuutahon mielenkiinto aluekumppanuustoimintaan saattaa vähentyä vastuiden siirryttyä muille tahoille.

Tavoitteena kuitenkin on, että kaikki alueen toimijat ovat aktiivisesti mukana kehittämässä omaa aluettaan.

Puheenjohtajien omiin tehtäviin kaupungin organisaatioon liittymisen ei uskota vaikuttavan juuri lainkaan. Joka tapauksessa tavoitteet tulevat omalta alueelta ja kaupungilta. Koska osa aluekumppanuuden järjestämisestä on jo nyt kaupungin alaista toimintaa, olisi nykyistä selkeämpää, jos kaikki toiminta olisi. Tällöin kaikki alueet olisivat tasapuolisessa tilanteessa.

Hieman epäilyksiä herätti se, onko rahoitusta käytössä nykyisessä määrin myös silloin, kun kaupunki hoitaa koko hallinnon.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutukset	VE0	VE1
Aluetyöryhmien puheenjohtajat	Aluetyöntekijöiden palkkaus	Aluetyöntekijät erilaisten organisaatioiden palkkalistoilla. Palkat vaihtelevia.	Kaikki aluetyöntekijät samassa asemassa palkkauksen suhteen.
	Yhteistyö	Yhteistyössä vastuutahojen kanssa.	Mahdollisesti yksi yhteistyökumppani vähemmän.
	Läheisyys	Vastuutahot toimivat kyseisellä alueella, joten toimitilat lähellä asukkaita ja muita alueen toimijoita.	Samat tilat mahdollisesti käytettävissä, ei vaikuta toimintamahdollisuuksiin.

Pekka Lähde, Jouni Ranki

4. Vastuutahot

Aluekumppanuuden vastuutahojen edustajat olivat kokoontuneet Turun kaupunginkanslian kokoustiloihin tiistaina 23.3.2004. Tilaisuudessa läsnä oli Halisten aluetta edustanut Pekka Annala (SPR Varsinais-Suomen piiri), Hirvensalo – Kaks kertaa edustanut Kari Ojala (Lounais-Suomen syöpäyhdistys), Laustetta edustanut Taisto Lähteenmäki (Lausteen Huolto) sekä Pahaniemeä edustanut Marjatta Roth (KOY Jyrkkälänpolku).

Tällä hetkellä vastuutahon ostopalvelusopimuksessa määritellyt vastuut ovat hoitaa aluekumppanuus –työmuodon aluetason hallinto. Vastuutaho vastaa esimerkiksi aluekumppanuuden toimintakuvauksen mukaisesta toteutuksesta, vuosittaisen alueellisen toimintasuunnitelman toteutuksesta sekä aluetyöntekijän palkkauksesta. Vastuutahon rooli on toimia eräänlaisena suodattimena asukkaiden ja kaupungin organisaation välillä. Vastuutaho on tällä hetkellä jokin paikallinen toimija jolla on kirjanpitovelvollisuus. Tällä hetkellä vastuutahoja ovat SPR Varsinais-Suomen piiri, Lounais-Suomen Syöpäyhdistys, Haritun Huolto, Lausteen Huolto, Maarian kyläyhdistys, SPR Pansion yhdistys, Runosmäen Lämpö, Folkhälsan, Varissuon Huolto ja KOY Jyrkkälänpolku.

Vastuutahojen edustajien tehtävänä oli pohtia omaa rooliaan aluekumppanuudessa ja miettiä, mitkä ovat heidän tärkeimpiä tehtäviään. Tavoitteena oli myös vertailla miten aluekumppanuuden hallinnon järjestäminen vaikuttaa heidän toimintaansa. Keskustelun yhteenvedona voidaan todeta, että vastuutaholla on merkittävä rooli aluekumppanuudessa. Tärkeimpiä näkökohtia olivat lähidemokratia, organisaation keveys ja alueellisuus. Jäljempänä on tarkemmin tuotu esille ryhmän huomioita näistä aiheista.

Tässä pohdittava aluekumppanuuden hallinnon uudistus koskee erityisesti vastuutahoa. Vaihtoehto ykkösessä vastuutaho jäisi kokonaan pois ja kaupunki ottaisi vastattavakseen vastuutahon nykyiset tehtävät. Uudistus ei saanut kannatusta ryhmässä. Merkittävimmät syyt tähän on esitelty seuraavassa.

Lähidemokratia

Aluekumppanuuden yksi tärkeimpiä tavoitteita on lähidemokratian edistäminen. Vastuutahot näkivät, että heidän toimintansa edistää lähidemokratiaa alueillaan. Jos vastuutaho poistettaisiin ja sen tehtävät siirrettäisiin kaupungin vastuulle, niin koko aluekumppanuuden alkuidea muuttuisi.

Organisaation keveys

Vastuutahot sopivat mielestään aluekumppanuuden tavoitteiden mukaiseksi organisaatioksi, koska heidän toimintatapansa ovat joustavia. Hyvänä puolena nähtiin myös organisaation keveys, jolloin päätöksiä voidaan tehdä nopeasti ja byrokratiaa on vähän. Aluekumppanuuden hallinnon uudelleen järjestäminen osaksi kaupungin organisaatiota aiheuttaisi näihin kohtiin suuria muutoksia

vastuutahojen mielestä. Tosin osan velvoitteista, kuten aluetyöntekijän palkanmaksun voisi siirtää kaupungin vastuulle.

Alueellisuus

Aluekumppanuudessa hyvin olennaista on paikallisuus. Vastuutahot pitivät tärkeänä sitä, että vastuutaho on alueella toimiva organisaatio. Tämän nähtiin hyödyttävän asukkaita, sillä heidän on helppo lähestyä erilaisia aluekumppanuushankkeita vastuutahon ollessa paikallinen toimija. Muutos osaksi kaupungin organisaatiota voisi etäännyttää asukkaita aluekumppanuuden toiminnasta. Nykyisellä systeemillä onkin saatu eräillä alueilla paljon aikaan. Aluekumppanuuden nähtiin palvelevan myös vastuutahojen etua. Aluekumppanuus voi vahvistaa vastuutahon muuta paikallista toimintaa.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutus kohteelle	VE 0	VE 1	VE 2
Vastuutaho	Lähidemokratia	Toimii hyvin	Alkuidea muuttuisi	
	Kevyt organisaatio	Päätöksenteon nopeus ja vastuutahon tavoitettavuus	Organisaatio jäykistyisi	Esimerkiksi aluetyöntekijän palkanmaksu kaupungin vastuulle
	Alueellisuus	Paikallinen toimija	Vastuutaho voisi tuntua etäisemmältä	

Suvi Kanniainen, Tiina Suomela

5. Seurantaryhmä

Seurantaryhmän tehtävänä on seurata aluekumppanuuden toteutumista perehtymällä alueelliseen toimintaan ja toiminnasta annettaviin raportteihin, tukea alueellisen toiminnan toteuttamista, kehittää puolueiden ja luottamushenkilöiden roolia alue- ja asukaslähtöisessä työssä sekä edistää osallisuuden näkyvyyttä päätöksenteossa ja toiminnassa.

Haastattelimme seurantaryhmän jäseniä 23.3.2004. Haastattelussa olivat paikalla valtiotieteen maisteri Pertti Paasio (pj., SDP), yrittäjä Ann-Sofi Hurme (RKP), eduskunta-avustaja Nana Korpelainen (VAS) ja opiskelija Niko Aaltonen (KOK).

Haastattelussa ilmeni että seurantaryhmä oli nykyisen mallin kannalla (VE 0) siinä ilmenevistä puutteista huolimatta. Seurantaryhmän mukaan aluekumppanuuden hallinnon siirtäminen kaupungin organisaatioon johtaisi aluekumppanuuslautakunnan perustamiseen, mikä ei ryhmän mielestä ole aluekumppanuuden ajatuksen toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaista. Seurantaryhmä esitti kuitenkin että nykyistä mallia täytyisi kehittää, koska siinä on useita puutteita:

- aluekumppanuus on liian erillään perinteisestä kunnallispolitiikasta
- viranhaltijat eivät pidä aluekumppanuustoimintaa tärkeänä sen irrallisuuden takia, eivätkä siksi ota sitä huomioon omassa toiminnassaan
- vastuutahojen erilaisuudesta johtuen aluetyöntekijöiden työolosuhteet vaihtelevat epäoikeudenmukaisesti

Seurantaryhmän mielestä suurin vaikutus eri hallintomalleilla on kuntalaisiin. Jos hallinto siirtyisi kaupungin organisaatioon, kuntalaisten osallistumisaktiivisuus vähenisi, koska vaikuttamismahdollisuuksia ei koettaisi niin helpoiksi kuin nykyisessä mallissa. Ryhmä korosti että aluekumppanuudella pyritään nostamaan esille niiden kuntalaisten aktiivisuutta, jotka eivät ole sitä ennen osoittaneet tai löytäneet sille vaikutuskanavia.

VE0

Tässä mallissa seurantaryhmä toimii yhteyden pitäjänä sekä alueen ihmisiin, että kaupungin eri elimiin, toimijoihin ja tahoihin. Seurantaryhmä on joutunut pohtimaan omaa rooliaan aluekumppanuudessa ja se korostikin tehtävänsä aluekumppanuuden toiminnan ohjaajana eikä päätöksentekijänä.

Seurantaryhmän mielestä aluetyöntekijät ovat alueen ihmisten edustajia ja voivat tässä mallissa toimia paremmin asukkaiden puolesta kaupungin päätöksenteossa. Siksi aluetyöntekijät ovat riippumattomampia kaupungin organisaatiosta, eli he voivat olla eri mieltä kaupungin viranhaltijoiden kanssa alueen asukkaiden eduksi.

Nykyisessä mallissa aluetyöryhmä on itsenäisempi, kuin kaupungin organisaation hallintomallissa. Jokaisella alueen asukkaalla on mahdollisuus osallistua aluetyöryhmän toimintaan ja päätöksentekoon.

VE1

Tässä mallissa seurantaryhmä muuttuisi aluekumppanuuslautakunnaksi, joka johtaisi aluekumppanuutta. Aluekumppanuuden toiminta ja aloitteet lähtisivät lautakunnasta eikä asukkailta. Seurantaryhmän jäsenet korostivat että he eivät haluaisi jatkaa toimintaansa lautakuntana, koska silloin he olisivat osa koneistoa ja heidän työstään katoaisi mielekkyys. Seurantaryhmä uskoo että tässä mallissa asukkaat kokisivat kaupungin organisaation vaikeammin lähestyttäväksi kuin nykyisessä. Nykyisellä mallilla haetaan kuntalaisten aktiivisuutta ja halutaan antaa heille toimintamahdollisuuksia. Tässä mallissa kaupunki mahdollisesti yhdenmukaistaisi alueiden toimintaa liikaa, jolloin alueiden omaleimaisuus häviäisi.

Aluetyöntekijöiden roolin seurantaryhmä näkisi muuttuvan kaupungin viranhaltijoiksi. Tällöin voisi tulla juridinen ongelma siitä, valvooko heidän työtään kaupunki vai asukkaat. Aluetyöntekijät olisivat yhteyshenkilöitä kaupungin puolelta asukkaisiin eikä toisin päin niin kuin aluekumppanuudessa on tarkoitus. Kaupungin organisaatio -mallissa aluetyöryhmä valittaisiin ehkä vaa-leilla, jolloin kaikilla halukkailla ei olisi mahdollisuutta osallistua toimintaan ja päätöksentekoon, kuten nykyisessä mallissa.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutukset kohteelle	VE 0	VE 1
Seurantaryhmä	Seurantaryhmä olisi aluekumppanuuslautakunta	Toimii välittäjänä asukkaan ja kaupungin välissä. Seuraa aluekumppanuuden toimintaa.	Aluekumppanuuslautakunta olisi aluekumppanuuden ylin johto, jolloin toiminta ja aloitteet lähtisivät lautakunnasta.
	Kuntalaiset / Aluetyöryhmä	Vaikutusmahdollisuudet ovat helpot ja kaikille avoimet.	Osallistumisaktiivisuus vähenisi ja osallistumismahdollisuus aluetyöryhmän toimintaan kaventuisi.
	Aluetyöntekijät	Vastuutaho ja alueen asukkaat ovat työnantajia. Itsenäisiä kaupungin organisaatioon nähden. Työolosuhteet eriarvoiset.	Olisivat kunnan viranhaltijoita. Ajaisiko kaupungin vai asukkaiden etuja? Työolosuhteet tasapuoliset.

Mikko Rauhala, Arttu Tuominen

6. Turun kaupungin viestintäkeskus

Viestintäkeskus kuuluu kaupunginkanslian alaisuuteen ja aluekumppanuuden koordinaatio kuuluu viestintäkeskukseen. Viestintäkeskuksen kannalta aluekumppanuuden hallinnon kehittämisen tavoitteita ovat työmuotojen ja –metodien sovittaminen koko kaupunkia koskien yhteen. Aluekumppanuuden hallinnon kehittämisessä myös taloudellinen tehokkuus on tärkeää.

Haastateltavina 23.3.2004 kaupunginkanslian viestintäkeskuksen edustajina olivat; Esa Tuomisto, Sami Savolainen, Outi Laikko, Irene Jaspi, Seppo Kemppainen, Maarit Keto-Seppälä.

Aluekumppanuutta on lähdetty järjestämään keskushallinnon toimintasäännön pohjalta. Kuntalaki määrää omalta osaltaan kuntalaisten osallisuuden mahdollistamiseen ja lähidemokratian kehittämiseen. Viestintäkeskuksen tehtäviin kuuluu muun muassa informaation tuottaminen, palveluista ja toiminnasta tiedottaminen sekä osallistuminen aluelehtien tuottamiseen.

VE0

Viestintäkeskus on ilmeisen tyytyväinen nykyiseen vastuutahomalliin. Asukkaiden näkökulmasta toiminta on tärkeintä, ei hallintomalli. Asukkaat ovat olleet tyytyväisiä aluetyöntekijän läsnäoloon. Tämä tuo luottamusta asukkaiden silmissä. Tällä hetkellä kaikki toiminnassa mukana olevat ihmiset eivät tunne hallinnon rakennetta. Asukkaiden ja toiminnan kannalta mahdollisimman vähäinen byrokraattisuus on hyvä. Nykyisen hallintomallin muuttaminen saattaisi heikentää hyvin alkanutta toimintaa jos nyt mukana olevia yrityksiä irtautuisi toiminnasta. Nykyinen malli vaatii vielä kehittämistä. Vastuutahomalli koettiin olevan asukkaita aktivoiva ja toimiva tapa hoitaa aluekumppanuuden hallinnointi.

VE1

Malli, jossa aluekumppanuuden hallinto järjestettäisiin osana kaupungin organisaatiota, koettiin ongelmalliseksi. Byrokratia saattaisi lisääntyä ja rahankäyttö vaikeutua. Johtamissuhteet selkiytyisivät koska kaikille aluetyöntekijöille saataisiin yhteinen ja sama esimies. Kaupungin kannalta muutos olisi askel taaksepäin kenties taloudellisesti.

VE2

Kolmanneksi malliksi ehdotettiin yhden vastuutahon ja 10 alueen mallia. Malli toimisi kuten kyläyhdistykset ja johtaminen selkiintyisi, mutta nykyisen järjestelmän purkamisen ja uuden luonti olisi hankalaa. Lisäksi alueella oleva aluetyöntekijä koetaan ”omaksi” asukkaiden toimesta. Jos vastuutahoja olisi vain yksi, saattaisivat aluetyöntekijät vähentyä.

Yhteenveto

Kaupungin on hyvä harjoitella ostopalvelusopimuksin tuotettua toimintaa nykyisen mallin mukaisesti. Turku toimii edelläkävijänä aluekumppanuuden ja asukasosallistumisen tämänkaltaisena järjestäjänä. Nykyisen mallin kehittäminen olisi järkevin ratkaisu, ei romuttaakaan toimivaa systeemiä ja rakentaa täysin uutta. Nykyistä mallia voitaisiin kehittää aluetyöntekijän asemaa parantamalla. Nykyisellään palkkaerot ja työehtojen erot ovat suuria riippuen vastuutahosta. Lisäksi kaivataan selkiyttämistä johtamissuhteisiin. Aluetyöntekijällä tulisi olla yksi selkeästi määritelty esimies. Nykyään vastuutaholla on liian suuri valta aluetyöntekijään nähden. Vastuutahojen ongelma on niiden kirjavuus. Osa toimii paremmin osan ollessa "harrastelijamaisempia".

Nykyistä mallia voitaisiin myös parantaa ostopalvelusopimusta kehittämällä. Nykyisellään se koettiin liian väljäksi, mutta muokkaamaan sitä päästään aikaisintaan vuonna 2006. Koko toiminta pohjautuu tilaaja-tuottajamalliin joten sopimus on erityisen tärkeä.

Tärkeimmät vaikutukset hallinnon kehittämisestä tulisivat kohdistumaan att:n asemaan ja työoloihin sekä organisaation muutoksesta aiheutuviin muutoksiin itse toiminnassa. Aluekumppanuudessa tärkeintä on lähidemokratia ja asukkaiden toiminta, ei hallinnon rakenne.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutus kohteelle	VE0	VE1	VE2 (yksi vastuutaho, 10 aluetta)
Viestintäkeskus	Nykyään hyvin toimiva järjestely muuttuisi	Toimii taloudellisesti hyvin, asukkaat olleet tyytyväisiä toimintaan	Byrokratia saattaa lisääntyä, ATT:n asema parantuisi, johtosuhteet selvemmat	Hallinto selkeä, voi muodostua etäiseksi asukkaille

Leena Sjöman

7. Kaupungin hallinto

Kaupunginhallinnon edustajien haastattelu pidettiin 16.3.2004 Turun Kaupunginkansliassa. Haastattelussa paikalla olivat Jukka Jyrkinen lakiasiainosastolta, Marita Mäkinen kirjaamosta ja Anne Wahlström viestintäkeskuksesta.

Kohderyhmänä oli kaupungin hallinto, jossa lakimies antaa mm. lainopillista neuvontaa ja osallistuu ostopalvelusopimusten tekoon Turun kaupungin ja alueellisten vastuutahojen välillä, kirjaamossa tuleva posti, mm. aloitteet ja kannanotot diarisoidaan ja ohjataan posti oikealle taholle. Talousosastolla, jonka edustaja ei ollut paikalla, selvitetään mm. liittyvätkö laskut kaupungin sisäiseen vai ulkoiseen toimintaan. Viestintäkeskuksessa toimistos sihteeri valmistelee päätökset mm. hankintojen osalta ja selvittää myös mikä taho tekee ko. päätökset. Haastattelussa selvitin kaupungin hallinnon edustajien mielipiteitä, miten aluekumppanuuden hallinnon järjestäminen vaikuttaa eri kohderyhmiin.

Vaikutus kirjaamon, lakiasianosaston, viestintäkeskuksen hallinnon toimintaan

Tällä hetkellä kirjaamoon tulee mm. aluetyöntekijöiltä aloitteita ja kannanottoja joissa lähettävän tahon nimi ei aina ole samassa muodossa, vaikka kyseessä olisikin sama yhteisö. Yhteisön nimi pitäisi kirjoittaa joka kerta samalla lailla: kuka lähettäjä on ja sitä kautta mille taholle posti on suunnattu. Nykymallissa, nimien käyttö olisi ehkä selkeämpää, koska toimijat olisivat osa kaupungin organisaatiota. Tiedonkulussa myös parantamista, esim. kirjaamoon kaivattiin vastuutaholuettelo, joka kyllä löytyykin Turun kaupungin www-sivuilta.

Kaupungin organisaatio -mallissa ostopalvelusopimusten teko jäisi ehkä pois, koska nykyisen kaltaisia vastuutahoja ei enää olisi. Tilalle tulisi muiden kuten tilasopimusten tekoa, koska tarvittaisiin edelleen kokous- ja kokoontumistiloja.

Kaupungin organisaatio -malli lisäisi hallinnollisia päätöksiä ja niiden valmistelua mm. hankintojen osalta, esim. mistä ostot suoritetaan ja kenellä on valtuudet hankintoihin. Nykymallissa toiminta vapaamuotoisempaa, esim. aluetyöntekijä voi hankkia vaikkapa "kahvipullat" kokoukseen mistä liikkeestä haluaa ilman, että kaupunki on tehnyt liikkeen kanssa hankintasopimusta.

Nykymallissa vastuutaho on aluetyöntekijän työnantajan roolissa ja hoitaa siihen liittyvät veloitteet kuten palkanmaksun. Aluekumppanuuden rahoitus kulkee vastuutahon kautta ja sille kuuluu myös kirjanpitovelvollisuus. Kaupungin organisaatio -mallissa myös talousosaston työt lisääntyisivät, koska vastuutahon työt siirtyisivät näiltä osin sinne. Samoin erillisten vastuutahojen puuttuminen lisäisi viestintäkeskuksen töitä, mm. loma- ja virkamatkoja koskevat päätökset siirtyisivät sinne.

Vaikutus talouteen ja vastuutahoihin

Kaupungin organisaatio -mallissa voidaan miettiä, mistä tilat ja laitteet aluetyöntekijöille ja aluetyöryhmien kokoontumisille. Mitkä olisivat laite- ja tarvikehankintojen kustannukset sekä tilavuokrat, koska nykymallissa tilavuokrat nyt edullisella tasolla ainakin osittain ja aluetyöntekijät käyttävät vastuutahojen laitteita. Kaupungin organisaatio -mallissa esim. tietokoneohjelmien hankinta edullisempaa, koska ne ovat arvonlisäverottomia kaupungin sisäisessä laskutuksessa.

Nykymallissa vastuutaho on aluekehittäjän roolissa ja saa samalla myös imagoetua, kuten kontaktit kaupungin hallintoon ja -johtoon. Vastuutahot ovat riippuvaisia kaupungin päätöksistä ja rahoituksesta, että ne tulevat aikoinaan ja he saavat palkat ym. menot maksettua ajallaan. Kaupungin organisaatio -mallissa talous olisi vakaammalla pohjalla, joskin pienempi.

Vaikutus aluetyöryhmiin ja -työntekijöihin

Nykymallissa, omalla alueella toimittaessa, voimakkaampi yhteenkuuluvaisuuden tunne, että aluekumppanuus on meidän alueen "oma juttu". Osanottajilla myös lyhyempi matka kokouksiin ym. kokoontumisiin. Kaupungin organisaatio -mallissa osanotto ja osanottajat voisivat vähentyä.

Nykymallissa aluetyöntekijät eivät ole sidottu virka-aikoihin, mikä olisi tilanne toimittaessa osana kaupungin organisaatiota. Nykymallissa tosin jokaisen aluetyöntekijän asema erilainen, kun jokaisella on eri työnantaja, ja niillä erilaiset toimintatavat.

Kaupungin organisaatio -mallissa aluetyöntekijän työpaikka olisi vakinaisempi, palkkaus ja muut edut yhtenäisemmät ja työympäristö turvallisempi. Kaikki aluetyöntekijät olisivat saman työehtosopimuksen piirissä ja sen noudattamisen valvonta näin ollen helpompaa. Aluetyöntekijöillä pitäisi olla myös päätösvaltaa tehdessään esim. hankintoja. Osana kaupungin organisaatiota hankintojen teko olisi myös hankalampaa, koska pitää olla selkeät toimintaohjeet kuka saa hankkia ja mistä saa hankkia tarvittavia tuotteita.

Nykymallissa aluetyöntekijöiden työ on kaiken kaikkiaan vapaampaa kuin osana kaupungin organisaatiota, missä toiminta on byrokraattisempaa ja sitä kautta hitaampaa.

Vaikutus asukaslähtöisyyteen

Nykymallissa voivat asukkaat kokea helpompana ottaa yhteyttä aluetyöntekijään esim. virka-ajan ulkopuolella, jota ei tehtäisi niin helposti virkamiehelle. Asukkailla on nyt mahdollisuus tavata aluetyöntekijää ja aluetyöryhmän jäseniä omalla alueellaan ja näin heidän on helpompi tiedustella vaikkapa kokoontumisaikoja tai muuten vaan keskustella alueensa asioista. Kaupungin organisaatio -mallissa vaarana, että alueen asukkaiden "lähestymiskynnys" nousisi korkeammaksi. Asukkaista voisi myös tuntua, että toiminta on kankeampaa,

vaikka se ei aina sitä olisikaan, ja että kaupunki yrittää aktivoida asukkaitaan toimimaan, eikä aluekumppanuus olisi enää meidän alueen "oma juttu".

Lopuksi

Nykymallissa viestintä on näkyvää, alueellisen yhteistyön toteutus helppoa ja toiminta on talkoohenkistä. Vastuutahojen valintamahdollisuudet kylläkin heikot, koska tähän työhön kiinnostuneita ei löydy kovin montaa. Nykymallissa toiminta on kustannustehokkaampaa ja kaiken kaikkiaan se on "virkistävä" vaihtoehto kaupungin toiminnassa.

Kaupungin organisaatio -mallissa vapaamuotoisuus ja asukaslähtöisyys kärsisivät huomattavasti, koska toiminta muuttuu byrokraattisemmaksi ja tätä kautta hitaammaksi. Toiminta voi myös "hukkaa" kaupungin organisaatioon.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutukset kohteelle	VE 0	VE 1
Kaupungin-hallinto	Asukaslähtöisyyteen	Toiminta vapaamuotoista ja talkoohenkistä, yhdistää asukkaita, meidän alueen "oma juttu"	Toiminta muodollista, byrokraattista sekä hidasta, asukkaiden "lähestymiskynnys" nousee
	Aluetyöntekijöihin	Toiminta vapaamuotoista, aluetyöntekijöiden asema, palkkaus ym. edut erilaiset	Toiminta sidottu virka-aikoihin, vakinaisempi työpaikka, palkkaus ja muut edut yhtenäisemmät sekä työympäristö turvallinen
	Talouteen	Kustannustehokkaampi toimintamuoto	Lisää kustannuksia (mm. tilat ja laitteet)

Anne Rantala, Piritta Repo

8. Yhteistyökumppanit

Yhteistyökumppanit ovat tärkeä osa aluekumppanuutta. Turun alueen yhteistyökumppaneita ovat mm. vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, Nuorten Turku -foorumi, Kansalaisen tietoyhteiskuntaohjelma, lähiliikunta ja kotouttaminen, jotka kaikki edistävät asukkaiden osallisuutta.

Kohderyhmien tarpeet tulee ottaa huomioon, isoissa ryhmissä saadaan vähemmistöjen ääni kuuluviin.

Haastateltavina 23.3.2004 kaupunginkanslian yhteistyökumppaneiden edustajina olivat; Rita Salviander (vammaisneuvosto), Sari Jokinen (Nuorten Turku), Sari Hannila-Neulainen (KTY), Regina Ruohonen (kotouttaminen).

VE0

Pysyminen vanhassa vastuutahomallissa sai kannatusta haastateltavien keskuudessa. Näkökulmat pysyvät selkeämpinä ja tuoreempina nykyisessä vastuutahomallissa. Avointa hallintoa pidettiin yleisesti hyvänä asiana, koska se tekee päätöksenteosta pirteää ja motivoivaa. Ihmisten työskentely on helppoa ja vapaata, kun kaupunki antaa rahaa ja työllistää, muttei silti hengitä niskaan.

Haastatteluryhmä piti parempana, että työntekijät eivät ole kaupungin virkamiehiä. Esimerkkinä mainittiin Pansion nuorisotalo, joka meinattiin sulkea, mutta aluetyöryhmä laittoi hanttiin. Miten olisi käynyt, jos vastaanpanija olisi ollut kaupungin työntekijä ja noussut ns. työnantajaansa vastaan? Alueen asioihin perehtynyt, tuttu henkilö on asukkaille helpommin lähestyttävissä ja välittömämpi kuin kaupungin virkamies. Yhteistyökumppaneilla on oikeasti tahtoa ja halua vaikuttaa alueen asioihin.

Toiminnan ulkoistamista ostopalvelusopimuksen avulla pidettiin hyvänä asiana, koska kaupungilla on muutenkin paljon työtä ja rajoitetusti aikaa käytettävänä asukkaiden omiin projekteihin ja aloitteisiin. Vastuutahomallilla saadaan aktivoitua kaupungin hallinnon ulkopuolisia ihmisiä toimimaan alueen hyväksi.

Koordinaattorista oli pelkästään hyvää sanottavaa. Kytkeytyminen kaupungin ja yhteistyökumppaneiden välillä on oltava, jos halutaan ajaa sekä kaupungin että alueiden asioita. Jos sidos kaupunkiin on löyhä, voivat vastuutahot suunnata toimintansa miten haluavat, jopa kaupungin intressejä vastaan. Aluekumppanuudella tulee olla paljon sidosryhmiä, jolloin saadaan kattava ja laaja yhteistyöverkko ja toimivat yhteydet. Pienuus tuo joustavuutta.

VE1

Haastatteluryhmä näki aluekumppanuuden siirtämisen osaksi kaupungin organisaatiota vaaraksi aluekumppanuudelle. Se saattaisi sulautua liiaksi kaupungin kuvioihin ja kuolla pois. Hallinnon pyöriin joutuessaan aluekumppanuuden asioiden hoito jäykistyy ja toiminnasta tulee virallista, tylsää ja

tunkkaista. Käytäntömallit samanlaistuisivat ja joustavuus häviää. Byrokratia vie ajan, joka tulisi käyttää kansalaisten parissa. Kaupungin huomio kiinnittyy suuriin projekteihin ja alueelliset asiat jäävät taka-alalle. Välimatka alueille kasvaa.

Jos asiat pakotetaan hoitamaan tietyllä tavalla, se ei kannusta osallistumaan. Oma tahto jää taka-alalle, eikä uusia ideoita synny. Aluekumppanuuden parissa työskentelevät eivät myöskään voi nousta kritisoimaan kaupungin ongelma-kohtia koko aluekumppanuuden ollessa kaupungin alaisuudessa.

Suuri osa haastateltavista oli sitä mieltä, että aluekumppanuuden siirtäminen osaksi kaupungin organisaatiota tietäisi toiminnalle takapakkia. Ulkopuolisten tahojen rooli on erittäin tärkeä ja erilaiset ammatilliset ryhmät tarpeen. Jos kaupungin alaisuuteen kuitenkin mennään, saattaisi esim. työntekijät muuttua ja siten kontaktit asukkaisiin ja ulkopuolisiin toimijoihin heikentyä.

VE2

Haastatteluryhmä näki, että jos siirrytään pois vanhasta mallista, koko systeemi tulisi uudistaa ja katsoa, saadaanko jollain muulla mallilla enemmän irti. Yleisesti koettiin parhaaksi jatkaa osaksi vanhalla mallilla, mutta lisätä jonkin verran kaupungin osallisuutta. Näin helpotettaisiin kaikkien työtaakkaa ja vastuu jakautuisi laajemmalle.

Yhteenvetotaulukko

Lopputuloksena haastateltavat yhteistyökumppaneiden edustajat päätyivät kannattamaan vanhaa vastuutahomallia, mutta painottivat tiivistä yhteistyötä kaupungin kanssa.

Kohde	Vaikutus kohteelle	VE 0	VE 1	VE 2
Yhteistyökumppanit	Vaikutukset asukkaiden / yhteistyötahojen aktiivisuuteen ja osallistumishalukkuuteen	Toiminta vapaampaa, osallistumisaktiivisuus hyvä.	Yhteistyö yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden välillä vaikeutuu.	Aktiivisuus lisääntyy, jos yhteistyö toimivaa.
	Vaikutukset mahdollisuuteen hoitaa alueellisia asioita	Alueellisuus lähtökohtana kaikessa toiminnassa.	Huomio kiinnittyy isompiin asioihin, alueelliset seikat jäävät vähemmälle.	Vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät.
	Vaikutukset hallintoon, hallinnointiin ja vastuukysymyksiin	Hallinnolliset työt vievät aikaa ja resursseja.	Hallintosysteemin toimiessa hyvin, resurssit voidaan suunnata paremmin alueelliseen toimintaan.	Jaettu vastuu ja hallinto.

Heidi Heinonen, Päivikki Merjamaa

9. Tutkijan näkökulma

Haastattelun kohteena oli tutkija Arto Kankaanpää Turun Yliopiston sosiologian laitokselta. Hän on tutkinut aluekumppanuutta ja kehittänyt mittareita aluekumppanuuden arviointiin. Tutkija edustaa puolueetonta, organisaation ulkopuolisen henkilön näkökulmaa. Hänen mielipiteensä aluekumppanuuden hallinnon järjestämisestä on tärkeä ja hyvä ottaa huomioon. Arto Kankaanpää oli hyvin yhteistyöhaluinen ja koki selvitettävän asian tärkeäksi. Hänellä oli paljon mielipiteitä eri näkökulmista. Haastatteluun oli varattu tarpeeksi aikaa, joten haastattelutilanne ei ollut kiireinen.

Käsiteltävät vaihtoehdot aluekumppanuuden hallinnon järjestämiseksi ovat: nykyinen käytäntö (VE0); jossa vastuutaho palkkaa aluetyöntekijän ja huolehtii hallinnosta, hallinto osana kaupungin organisaatiota (VE1); jolloin erillisiä vastuutahoja ei ole ja Aluekumppanuus ry (VE2), jossa kaupunki perustaa yhdistyksen, joka toimii eräänlaisena vastuutahona. Tällöin yhdistyksellä on samat velvollisuudet kuin nykyisillä vastuutahoilla.

Kolme tärkeintä vaikutusta

Kolme tärkeintä vaikutusta aluekumppanuuden hallinnon eri tavoin järjestämisessä kohdistuivat aluetyöntekijöihin, seurantaryhmään ja vastuutahoihin. Vaikutus aluetyöntekijöihin oli selvästi suurin. Nykyisessä vaihtoehdossa aluetyöntekijöillä on toisistaan poikkeavat työsuhteet, koska vastuutahot toimivat eri aloilla. Aluetyöntekijöiden työsuhteet olisivat yhtenäiset, jos voimaan tulisi VE1 tai VE2.

Seurantaryhmä koostuu vaihtoehto 0:ssa ainoastaan poliitikoista. Mikäli vaihtoehto 1 toteutuu, seurantaryhmän kokoonpano saattaa muuttua niin, että ryhmään tulee mukaan myös asukkaiden ja virkamiesten edustus. Tällä kaupunki takaa sen, että luottamus säilyy. Seurantaryhmän kokoonpanosta vaihtoehto 2:ssa ei keskusteltu.

Nykyisessä vaihtoehdossa vastuutahot ovat osana aluekumppanuus-organisaatiota. vaihtoehto 1:ssä vastuutahon työn hoitaisi kaupunki ja tällöin vastuutahoja ei tarvita. vaihtoehto 2:ssa vastuutahon roolissa on kaupungin hallinnoima yhdistys.

Muita vaikutuksia

Tutkijan mielestä aluekumppanuuden hallinnon järjestäminen vaihtoehto 0 tai vaihtoehto 1 tavalla ei sinänsä muuta aluekumppanuustoimintaa. Sillä on kuitenkin vaikutuksia eri toimijaosapuoliin. Mikäli vaihtoehto 1 toteutuu, aluekumppanuustoiminta vakinaistunee ja kaupunki viestittää toiminnallaan sitä, että aluekumppanuustoiminta otetaan tosissaan. Mikäli taas nykyinen vaihtoehto säilyy, aluekumppanuustoiminta on epävarmemmalla pohjalla.

Jos aluekumppanuuden hallinto siirtyy kaupungille, on todennäköistä, että alueita tulisi mukaan enemmän. Tämän seurauksena aluekumppanuusohjelma kattaisi koko kaupungin. Kaupungin tulee osoittaa enemmän pääomaa aluekumppanuusohjelmalle, jotta toiminta pysyy elossa. Kaupungilla saattaa olla paineita taloudellisista syistä alueiden suurentamiseen. Liian suurien alueiden toiminta saattaa kuitenkin lopahtaa paikallisen identiteetin häviämisen takia.

Osallisuuteen ja kaupunkilaisten vaikuttamismahdollisuuksiin ei vaikuta se, miten hallinto on järjestetty. Jos hallinto siirtyy kaupungille, puolueilla saattaa olla halua vaikuttaa aluetyöryhmien puheenjohtajien valintaan. Tämä voisi laskea asukkaiden kiinnostusta aluetyöryhmää kohtaan. Tutkijan mielestä on todennäköistä, että kaupunki tulee valitsemaan aluetyöryhmien puheenjohtajat.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutukset kohteelle	VE 0	VE 1	VE 2 "Aluekumppanuus ry"
Tutkija	Aluetyöntekijä	Erilaiset työsuhteet	Yhtenäiset työsuhteet	Yhtenäiset työsuhteet
	Seurantaryhmä	Koostuu poliitikoista	Koostumus muuttuu: edustajia myös asukkaista ja virkamiehistä.	-
	Vastuutaho	Yritys tai yhteisö osana aluekumppanuusorganisaatiota	Vastuutahoa ei tarvita	Vastuutahona kaupungin hallinnoima yhdistys

Anneli Syrjänen ja Emmi Polviander

10. Pansio-Pernon aluetyöryhmä

Kävimme vierailulla Pansio-Pernon aluetyöryhmän kokouksessa Pansion koululla 17.3.2004. Tehtävänäimme oli tutkia aluekumppanuuden hallinnon järjestämisen vaikutuksia aluetyöryhmään ja sen toimintaan. Kokouksessa oli kahdeksan Pansio-Pernon aluetyöryhmäläistä. Paikalla olivat Maria Tamminen (korttelipoliisi), Toini Magnusson (nuorisoasiainkeskus), Harri Suma (asukas), Raimo Koskinen (Pansion koulu), Pertti Kivimäki (aluetyöryhmän varapuheenjohtaja), Pauliina Vanhala (Pansion kirjasto), Sirkka Lindeman (Pansion karjalaiset ry), Tarja Helenius (Kärpännousun asiakastoimikunta) ja Irene Jaspi (ma. aluekumppanuuden koordinaattori). Aluetyöryhmä koostuu alueen asukkaista ja toimijoista. Sen tehtävänä on ideoida ja suunnitella alueen kehittämistä ja välittää ajatukset edelleen päättäjätahoille.

Haastattelun ydin oli selvittää miten vastuutahosteemin säilyttäminen tai sen muuttaminen osaksi kaupungin organisaatiota vaikuttaa aluetyöryhmän toimintaan. Hallinnon järjestämisestä nousi esiin myös muita vaihtoehtoja: aluekumppanuus olisi kokonaan aluetyöntekijän kontolla tai vastuutahona toimisi sosiaali- ja terveystoimi. Kysymykset käsitelivät muun muassa hyötyjä ja haittoja, vaikutusmahdollisuuksia, taloutta ja asukkaiden kiinnostusta aluekumppanuustoimintaan.

Vaikutukset

Haastateltavat kokivat, ettei aluekumppanuuden hallinnon järjestämisellä ole kovin paljon vaikutusta heidän toimintaansa. Tästä huolimatta vastuutahosteemi (SPR-Pansion osasto) koettiin hyväksi, koska se toimii alueella paikallisesti ja on täten jo valmiiksi sitoutunut alueen kehittämiseen. Toisaalta ajateltiin, ettei vastuutaho olisi lainkaan tarpeellinen. Suurimmaksi osaksi oltiin sitä mieltä, ettei ole väliä, minkä tahon kautta aluekumppanuutta ohjaillaan. Mikäli aluekumppanuus olisi osa kaupungin organisaatiota, ajateltiin yhteyden virkamiehiin olevan suurempi, mutta paikallisuus puuttuisi ja toiminnan uskottiin muuttuvan kasvottomammaksi. Ilmi tuli myös, että vastuutahosta riippuen nykyinen järjestelmä on hyvä. Tämä tarkoittaisi sitä, että vastuutahon tulisi osallistua toimintaan, muttei sen pitäisi ottaa liikaa valtaa aluetyöryhmältä.

Pansio-Pernon aluetyöryhmän jäsenet kokivat, ettei hallinnon järjestämisellä ole vaikutusta rahoitukseen tai toiminnan osallistujamäärään. Suurin vaikutus hallinnon järjestämisellä koettiin olevan aluetyöntekijään, sillä juuri hän on tekemisissä eniten vastuutahon ja toisaalta kaupungin organisaation kanssa. Yleisesti aktiivisia toimijoita kaivattiin lisää. Aluetyöryhmäläiset olivat sitä mieltä, että aluekumppanuus on todella hyvä kanava vaikuttaa ja että vaikutusmahdollisuudet ovat yhtä suuret ja toiminta vapaata riippumatta hallinnon järjestämisestä.

Aluetyöryhmäläiset näkivät, että aluekumppanuustoiminta otetaan vakavammin huomioon, kun sillä on tunnettu järjestö tai yritys vastuutahona. Varsinkin paikallislehdessä vastuutahon näkyvyys on koettu positiivisesti.

Kolme tärkeintä vaikutusta

Hallinnon järjestämisen kolmesta tärkeimmästä vaikutuksesta huomattavin on vastuutahon paikallisuus ja sen halu kehittää aluetta. Toinen tärkeä vaikutus tulee aluetyöntekijän kautta aluetyöryhmään, sillä aluetyöntekijä on kiinteästi yhteydessä sekä aluetyöryhmään että vastuutahoon/kaupungin organisaatioon. Kolmas vaikutus oli se, että aluekumppanuudessa työskentelevien yhteydet kaupungin vaikuttaviin tahoihin olisivat suurempia, sen ollessa osa kaupungin organisaatiota. Haastateltavien mielipiteistä kävi kuitenkin ilmi, että hallinnon järjestämisen vaikutukset aluetyöryhmään ovat vähäiset.

Yhteenvetotaulukko

Kohde	Vaikutukset kohteelle	VE 0	VE1	VE2
Aluetyöryhmä	Vastuutahon paikallisuus	Sitoutunut alueen kehittämiseen	Kaupungin organisaation osana aluetyöryhmällä suurempi yhteys kaupungin päättäjiin	Vastuutahona sosiaali- ja terveystoimi
	Vaikutukset aluetyöntekijän kautta aluetyöryhmään	Tunnettu vastuutaho lisää aluetyöryhmän toiminnan uskottavuutta	Kaupungin virkamiehillä olisi enemmän päätösvaltaa	Aluetyöntekijällä vastuutahon tehtävät
	Yhteydet päätöksentekoon/-tekijöihin	Vastuutahon saama vaikutusvalta esim. palkkaa aluetyöntekijän	Aluetyöryhmällä suurempi yhteys kaupungin päättäjiin, toiminta voisi muuttua byrokraattisemmaksi	

Elviira Hakkarainen, Mikko Pirttilä

11. Yhteenveto

Raportin toimittajien tehtäviin kuului vetää yhteen eri ryhmien näkemykset aiheesta. Seuraavassa olemme esittäneet mielestämme keskeisimmät vaikutukset, jotka aluekumppanuuden hallinnon järjestämisellä olisi. Yleisesti voidaan sanoa, että nykyinen ns. vastuutaho-malli (VE0) sai laajaa kannatusta. Ainoastaan aluetyöntekijät näkivät nykyisen toimintatavan sekavana ja eriarvoisuutta aiheuttavana. Heidän suhtautumiseensa vaikuttaa varmasti eniten nykyjärjestelmän epätasa-arvoisuus: eri aluetyöntekijöille maksetaan samasta työstä erisuuruista palkkaa. Monet tahot näkivätkin tämän ongelman poistumisen VE1:n hyvänä puolena. Toisaalta toiminnan siirtymisen kaupungin organisaation alaisuuteen pelättiin lisäävän byrokratiaa ja etäännyttävän aluekumppanuuden kaupunkilaisista. Useissa haastatteluissa nousi myös esille muita toimintatapamalleja (VE2), kuin ennalta annetut vaihtoehdot. Yleisin näistä oli hallintomalli, jossa olisi vain yksi vastuutaho, mutta nykyiset kymmenen aluetta säilyisivät itsenäisinä.

VE0

Nykyisen hallintomallin nähtiin toteuttavan aluekumppanuutta siten, kuin sen on alun perin ajateltukin toimivan; asukaslähtöisesti, joustavasti ja vapaaehtoisuuteen perustuen. Hyvänä asiana nähtiin toimitilojen sijaitseminen lähellä asukkaita ja toiminnan kustannustehokkuus. Huonoja puolia puolestaan olivat jo aikaisemmin mainittu aluetyöntekijöiden epätasa-arvoisuus ja vastuutahojen epäselvyys. Varsinkin aluetyöntekijät kaipasivat vastuutahojen roolien selkeämpää määrittelyä. Nykyinen hallintojärjestelmä on kaupunkilaisen silmin sekava; heidän saattaa olla vaikea hahmottaa, kenen toimintaa aluekumppanuus oikeastaan on.

VE1

Aluekumppanuuden hallinnon siirtyminen osaksi kaupungin organisaatiota poistaisi monien haastateltavien mielestä aluetyöntekijöiden palkkausta koskevan epätasa-arvon. Tämä hallintomalli selkeyttäisi organisaatiota ja toisi sen lähemmäksi kaupungin muuta päätöksentekoa. Tähän vaihtoehtoon liittyy kuitenkin pelko organisaation jäykistymisestä ja byrokratian lisääntymisestä. Tämän pelätään johtavan kaupunkilaisten osallistumisaktiivisuuden väheneemiseen. Huolta esiintyi myös taloudellisten resurssien riittävyydestä sekä siitä, missä aluetyöntekijöiden toimipisteet sijaitsisivat uudessa mallissa.

VE2

Neljä haastateltua tahoa ehdottivat hallintomallia, jossa olisi yksi vastuutaho ja nykyiset kymmenen aluetta. Vastuutahoksi ehdotettiin mm. Aluekumppanuus ry:tä ja sosiaali- ja terveystoimea. Tämän mallin hyvinä puolina olisivat aluetyöntekijöiden tasa-arvoinen kohtelu ja hallinnon selkeys. Ongelmaksi saattaisi muodostua kuitenkin vastuutahon suuri rooli ja aluetyöntekijöiden

leimautuminen vastuutahon edustajiksi. Myös tämä malli etäännyttäisi asukkaita aluekumppanuudesta.

Muita esille nousseita malleja olivat:

- 1) Aluetyöryhmä toimisi vastuutahona,
- 2) Nykyinen hallintomalli, mutta aluetyöntekijöiden palkkaus siirtyisi kaupungin tehtäväksi,
- 3) VE0:n ja VE1:n sekoitus: kaupungin osuutta lisättäisiin.

Tiivistelmä yhteenvetotaulukoista

Kohde	Vaikutukset	VE0	VE1	VE2 (yksi vastuutaho, 10 aluetta)
Aluetyöntekijät	Työolosuhteet	Epäoikeudenmukaisia	Yhtenäinen ja tasa-arvoinen käytäntö	Yhtenäinen ja tasa-arvoinen käytäntö
	Leimautuminen	Leimautuminen vastuutahon edustajaksi	Neutraali kaupungin työntekijä	Vahva leimautuminen vastuutahon edustajaksi
	Tavoitettavuus asukkaille	Leimautuminen karsii yhteydenottoja.	Hyvä tavoitettavuus.	Huono tavoitettavuus, leimautuminen karsii yhteydenottoja
Aluetyöryhmien puheenjohtajat	Aluetyöntekijöiden palkkaus	Palkat vaihtelevia	Palkkaus samanlainen	
	Yhteistyö	Yhteistyössä vastuutahojen kanssa	Mahdollisesti yksi yhteistyökumppani vähemmän	
	Läheisyys	Toimitilat lähellä asukkaita ja muita alueen toimijoita	Samat tilat mahdollisesti käytettävissä, ei vaikuta toimintamahdollisuuksiin.	
Vastuutaho	Lähidemokratia	Toimii hyvin	Alkuidea muuttuisi	
	Kevyt organisaatio	Päätöksenteon nopeus ja vastuutahon tavoitettavuus	Organisaatio jäykistyisi	
	Alueellisuus	Paikallinen toimija	Vastuutaho voisi tuntua etäisemmältä	
Seurantaryhmä	Vaikutus seurantaryhmään	Ei muutosta nykytilaan	Aluekumppanuuslautakunta olisi aluekumppanuuden ylin johto	
	Vaikutukset kuntalaisiin / aluetyöryhmään	Vaikutusmahdollisuudet helpot ja kaikille avoimet	Osallisuusaktiivisuus vähenisi ja osallistumismahdollisuus aluetyöryhmän toimintaan kaventuisi	
	Vaikutukset aluetyöntekijöihin	Itsenäisiä kaupungin organisaatioon nähden, työolosuhteet eriarvoiset	Olisivat kunnan viranhaltijoita, työolosuhteet tasapuoliset	
Viestintäkeskus	Nykyään hyvin toimiva järjestely muuttuisi	Toimii taloudellisesti hyvin, asukkaat olleet tyytyväisiä toimintaan	Byrokratian lisääntyminen, ATT:n asema parantuisi, johtosuhteet selkeät	Hallinto selkeä, mutta voi muodostua etäiseksi asukkaille

Kohde	Vaikutukset	VE0	VE1	VE2 (yksi vastuutaho, 10 aluetta)
Kaupungin-hallinto	Asukaslähtöisyys	Toiminta vapaampaa ja tal-koohenkisempää, yhdistää asukkaita	Toiminta byrok-raattisempaa, asukaslähtöisyys vähenisi	
	Vaikutukset aluetyöntekijöihin	Asema itsenäi-nen, toiminta-alue tuttu, työ-olosuhteet eri-arvoiset	Asema sidotum-pi, oma alue jäisi vieraammaksi, tasa-arvoiset ja turvallisemmat työolosuhteet	
	Talous	Kustannustehok-kaampi toiminta-muoto	Lisää kustannuksia (mm. palkat, tilat ja laitteet)	
Yhteistyö-kumppanit	Vaikutukset asukkaiden / yhteistyötahojen aktiivisuuden ja osallistumishalukkuuteen	Toiminta vapaampaa, osallistumisaktiivisuus hyvä.	Yhteistyö yhteistyökump-paneiden ja asukkaiden välillä vaikeutuu.	Aktiivisuus lisääntyy, jos yhteistyö toimivaa.
	Vaikutukset mahdollisuuden hoitaa alueellisia asioita	Alueellisuus lähtökohtana kaikessa toiminnassa.	Huomio kiinnittyy isompiin asioihin, alueelliset seikat jäävät vähemmälle.	Vaikutusmah-dollisuudet lisääntyvät.
	Vaikutukset hallintoon ja vastuukysymyksiin	Hallinnolliset työt vievät aikaa ja resursseja.	Resurssit voidaan suunnata paremmin alueelliseen toimintaan.	Jaettu vastuu ja hallinto.
Tutkija	Vaikutus aluetyöntekijöihin	Erilaiset työsuhteet	Yhtenäiset työsuhteet	Yhtenäiset työsuhteet
	Vaikutus seurantaryhmään	Koostuu poliitikoista	Edustajia myös asukkaista ja virkamiehistä.	
	Vaikutus vastuutahoon	Yritys tai yhteisö osana aluekumppanuusorgani-saatiota	Vastuutahoa ei tarvita	Vastuutahona kaupungin hallinnoima yhdistys
Aluetyöryhmä	Vastuutahon paikallisuus	Sitoutunut alueen kehittämiseen	Aluetyöryhmällä suurempi yhteys kaupungin päättäjiin	Vastuutahona sosiaali- ja terveystoimi
	Vaikutukset aluetyöntekijän kautta aluetyöryhmään	Tunnettu vastuutaho lisää aluetyöryhmän toiminnan uskottavuutta	Kaupungin virkamiehillä olisi enemmän päätösvaltaa	Aluetyöntekijällä vastuutahon tehtävät
	Yhteydet päätöksente-koon/-tekijöihin	Vastuutahon saama vaikutusvalta (esim. palkkaa aluetyöntekijän)	Aluetyöryhmällä suurempi yhteys kaupungin päättäjiin, byrokratia voisi lisääntyä	

12. Aluekumppanuuden näkyvyys kaupunkialueilla

Halinen (Suvi Kannianen, Tiina Suomela)

Halisten alueella asukasaktiivisuus yhteistoimintaan on lähtenyt käyntiin jo vuonna 1991. Halisprojekti ja Aluetyökokeilu olivat aluekumppanuuden edeltäjiä. Toiminnan tuloksena alueelle on saatu mm. liikekeskus ja korttelikoulu.

Kävimme Halisten aluekumppanuusalueella, Kuralassa, Nummessa ja Halississa 25.3.2004 ja katselimme näkyisikö missään merkkejä aluekumppanuudesta. Aluekumppanuus ei näkynyt katukuvassa eikä yleisillä ilmoitustauluilla ollut mainoksia aluekumppanuustoiminnasta tai aluetyöntekijästä. Aluekumppanuuskeskus löytyi Kardinaalinkadulta ja sinne ohjasivat opastekyltit. Nummen kirjastossa oli jaossa aluekumppanuuden Haliset –lehti. Kauppakeskuksen ja kirjaston ilmoitustaululla aluekumppanuuskeskus näkyi tilan tarjoajana seuraaville toiminnoille: päiväkerho, asumisneuvonta ja nuorisokahvila.

Kyselimme myös muutamalta vastaantulijalta tiesivätkö he aluekumppanuudesta. Kaikille sana aluekumppanuus oli tuttu, he olivat joko lukeneet siitä Turun Sanomista tai kotiin jaettavasta Haliset –lehdestä. Yksi muisti lukeneensa Itä-Turun aluekumppanuus ja Poweri -hankkeista. Kysyimme aluekumppanuudesta myös parilta opiskelijalta, jotka asuvat Kohmon alueella ja yhdeltä Haliskylästä, mutta he eivät olleet kuulleet mitään asiasta.

Kuva 1. Kardinaalikadulta löytyy opasteet Halisten aluekumppanuuskeskukseen.

Hirvensalo-Kakskerta (Leena Sjöman)

Hirvensalo ja Kakskerta ovat saaria ja varsinkin Kakskerta haja-asutusalueita. Rakennuskanta on pientalovaltaista ja alueen luonto luo hyvät puitteet ulkoiluun. Alueella on myös Hirvensalon hiihtokeskus. Merellinen ja luonnonläheinen ympäristö on etenkin lapsiperheiden suosiossa ja alueella on asukkaita yli 7460.

Palveluita alueella on seuraavasti: kaksi kauppaa, kaksi kioskia, lastenneuvola ja hammashoitola, kirjasto ja yksi lainausasema. Terveyskeskus sijaitsee Käsityölaiskadulla samoin äitiysneuvola. Päiväkoteja on alueella viisi ja ala-asteen kouluja kolme. Pankkipalveluja edustaa yksi ottoautomaatti. Laskujen maksua helpottaa kaksi asukaspäätettä, jotka aluekumppanuus Demos-Hankkeen myötävaikutuksella vuonna 2002 hankki alueelle. Asukaspäätteet sijaitsevat Satavan kyläkaupassa ja Moikoisten ruokavarastossa.

Vierailin alueella 21.3.2004 katsomassa näkykö aluekumppanuus "katukuvassa". Aluekumppanuushankkeet eivät tosin näy, jos vaan ajelee alueella, mutta kun poikkeaa ostoksille vaikkapa Moikoisten Ruokavarastoon tai Satavan kyläkauppaan, niin aluekumppanuushankkeita näkyy kyllä. Molemmissa paikoissa on asiakaspäätteet, joita asukkaat saavat käyttää asioiden hoitoon tai muuten vaan tiedon etsimiseen. Tietokoneet ovat molemmissa kaupoissa näkyvällä paikalla, Satavan kyläkaupassa kahvion puolella, johon kassalta on suora näkyvyys ja Moikoisten Ruokavarastossa kassojen lähetyvillä, että niitä ei voi olla huomaamatta. Asiakaspäätteiden lähellä on myös infotauluja, joissa kerrotaan aluekumppanuudesta ja Domus-hankkeesta, joka on mahdollistanut tietokoneiden hankinnan. Molemmat kaupat ovat myös auki joka päivä, että asukaspäätteiden käyttö ei ole kiinni viikonpäivästä.

Ilpoinen ja Koivula-Harittu-Katariina (Ritva Aalto, Reetta Kuuluvainen)

Ennen alueelle menoa tutustuimme aluetyöntekijän ylläpitämiin nettisivuihin osoitteessa www.turku74.net. Sivut ovat helppokäyttöiset, alueen olemassa oleville sekä mahdollisille tuleville asukkaille suunnatut ja niitä päivitetään sekä kehitetään jatkuvasti. Työn alla on mm. teemasivujen laadinta Katariinan toimintakeskuksesta.

Kävimme kyselemässä aluetyöntekijä Ilona Lehtisen kuulumisia hänen toimipisteessään Koivula-Haritusssa. Ilona Lehtisen mukaan asukkaiden aktiivisuus Koivula-Haritusssa on huomattavasti vähäisempää kuin Ilpoisissa, johtuen kenties asukkaiden ikäjakautumasta. Koivula-Haritusssa on jonkin verran enemmän nuorempaa ja perheellistä väkeä kuin Ilpoisissa sekä asuntoalue uudempi ja valmiiksi viihtyisämpi. Aluekumppanuustiedote löytyy Koivulan liikekeskuksen päivittäistavarakaupan ilmoitustaululta. Vuonna 2002 ilmestynyt "Lähiö Kotina" on ensimmäinen aluekumppanuuden avulla toteutettu julkaisu Harittu-Koivula-Katariina-alueella.

Kävimme myös Ilpoisissa havainnoimassa aluekumppanuuden näkyvyyttä sekä tiedotusta alueella. Ilpoisissa toimii asukas yhdistys Ilpokilta ry, joka tekee aktiivisesti työtä asukasviihtyvyyden parantamiseksi. Aluekumppanuus ei juurikaan näy katukuvassa satunnaiselle kulkijalle, mutta erilaisia hankkeita on toteutunut ja toteutumassa. Parhailaan käynnissä on Ilpoisten liikekeskuksen uudistus, jonka on tarkoitus toteutua viimeistään vuonna 2005. Aluekumppanuuden tiedote löytyy kirjaston hieman sekavalta ilmoitustaululta.

Ilpoisissa ilmestyy säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa aluekumppanuuden aluelehti "Ilpoislainen". Lisäksi asukkaiden toivomuksesta on laadittu vuonna

2003 Ilpoisten palveluopas, josta aluetyöntekijä on saanut positiivista palautetta.

Lauste (Anne Rantala, Piritta Repo)

Kävimme tutustumassa Lausteella 8.4.2004. Alue on kaupunkilähiöksi melko luonnonläheinen ja sitä ympäröivät metsät antavat hyvät mahdollisuudet erilaiseen liikkumiseen.

Lausteella on tehty pitkään työtä alueen hyväksi. Lähiöparannuksen aikana uudistettiin mm. keskustan Kirjurinaukio ja muitakin projekteja on vireillä. Taloyhtiöiden perusparannuksen myötä Lausteen koko yleisilme on parantunut. Hieno yksityiskohta on myös uusi ja moderni Biolaakso. Varsinainen aluekumppanuus ei kuitenkaan pistä silmään ainakaan ohi kulkevalle ulkopaikkakuntalaiselle, jos ei tiedä vireillä olevista hankkeista.

Lausteen aluetyöryhmään kuuluu nykyään jo 70 jäsentä. Näistä yli puolet on alueen asukkaita, loput koostuvat kaupungin viranomaisista sekä alueella toimivien järjestöjen, yhdistysten ja yritysten edustajista.

Lausteen omiin nettisivuihin aiheesta voi tutustua osoitteessa http://www.turku.fi/poweri/f_lauste.html

Maaria-Jäkärä (Anu Lindgren, Matti Malinen)

Tutustumiskohteenamme oli Maaria-Jäkärän alue. Aluetyöryhmän ilmoitustapoja ovat alueella ilmestyvä Terve Maaria -lehti sekä ilmoitustaulut. Paikallisen K-kaupan ilmoitustaululla oli aluetyöryhmänä toimivan Maarian kyläyhdistyksen ilmoitus kaupunginjohtajan ja muiden virkamiesten tulevasta vierailusta alueelle. Tilaisuus on avoin kaikille asukkaille.

Pahaniemi (Elviira Hakkarainen, Mikko Pirttilä)

Aluekumppanuus on alkanut Pahaniemessä vuoden 2003 syksyllä. Aluetyöntekijän toimipiste on hyvin saavutettavalla alueella keskellä suuria kerrostaloja (Jyrkkälänpolku 4). Erillisiä opastekylttejä toimipisteeseen ei ole. Toimipisteen ikkunoissa on ilmoituksia pidettävistä aluekumppanuuskokouksista ja muista tapahtumista. Suurempia hankkeita alueella ei aluekumppanuuden nimissä ole vielä toteutettu. Pahaniemen oma lehti aluekumppanuudesta ilmestyy ensimmäisen kerran vuoden 2004 pääsiäisen jälkeen.

Kuva 2. Jyrkkälänpolku Pahaniemessä.

Pansio-Perno (Mikko Rauhala, Arttu Tuominen)

Tutustuimme Pansio-Perno alueeseen käymällä alueella sekä asukasta haastattelemalla. Alueen palvelutaso on hyvä. Ruokakauppoja on kolme; Siwa, Ruokavarasto sekä K-kauppa. Anniskeluravintoloita on muutama. Koulun yhteydessä on kirjasto. Kirjasto on eräs aluekumppanuuden piste jonka ilmoitustaululta saa tietoa aluekumppanuudesta. Höveli-nimisessä palvelukeskuksessa sijaitsee terveysasema ja kauppa. Sieltä saa myös tietoa aluekumppanuudesta. Alueella sijaitsee myös hieno vanha Pernon kartano. Osaa vanhempia kerrostaloja on korjattu ja 1990-luvulla valmistunut Ankkurikylän asuinalue on puistomainen.

Haastatellun asukkaan mukaan aluekumppanuus ei ole juurikaan näkynyt katukuvassa. Kirjastosta sekä Hövelistä saa tietoa aluekumppanuudesta. Asukas pitää Pansio-Perno Paremmaksi-lehteä tärkeimpänä aluekumppanuuden edistäjänä. Asukkaan tietoon on tullut muutamia kokouksia. Osallistuminen kuitenkin vaatii kiinnostusta ja innostusta asiaan.

Runosmäki (Heidi Heinonen, Päivikki Merjamaa)

Tutustuminen Runosmäen aluekumppanuustoimintaan toteutettiin itsenäisellä kiertokäynnillä alueella. Aluekumppanuuden ilmoitustaulu sijaitsi keskeisellä paikalla kirjaston lähetyvillä ja oli hyvin selkeä ja informatiivinen. Siinä esiteltiin tulevia tapahtumia sekä Kehittämistyöryhmän tulevien kokousten ajankohdat. Ilmoitustaululla oli muitakin kuin aluekumppanuusilmoituksia, mikä saattaa lisätä ilmoitustaulun kiinnostavuutta. Aluetyöntekijän työpiste Runosmäen Lämmön tiloissa oli hyvin löydettävissä suuren kyltin ansiosta. Tutustuttavia kohteita olivat edellisten lisäksi Mustalammen uusi huvimaja sekä Piiparinpolun ympäristö. Aluetyöryhmän suunnittelemaa vaihtuvaa taidenäyttelyä alikulku-sillan seinämillä pidimme hyvänä ideana.

Kuva 3. Runosmäen aluekumppanuustoimisto.

Kuva 4. Runosmäen aluekumppanuus ilmoitustaulu.

Varissuo (Emmi Polviander, Anneli Syrjänen)

Osana projektityötä vierailimme myös Varissuolla. Käynnin tarkoituksena oli tutkailla aluekumppanuuden yleistä näkyvyyttä alueella.

Varissuolla aluekumppanuus on yleisesti ottaen näkyvästi esillä. Katteluksenkadulla sijaitseva aluekumppanuuspiste on melko keskeisellä paikalla Varissuon sydämessä. Aluekumppanuuspiste on kerrostalossa katutason toimitilassa, jonka "näyteikkunoissa" olevat aluekumppanuus-aiheiset viestit on helppo havaita. Tämän lisäksi Itä-keskuksen ilmoitustauluilla aluekumppanuusasiat ovat hyvin ihmisten nähtävillä, sillä kauppakeskus on alueella asuvien tärkeä palvelupiste.

Myös Varissuon ja Lausteen alueiden yhteinen aluekumppanuusjulkaisu, Silta, tavoittaa hyvin alueen ihmiset ja tekee aluekumppanuutta tutummaksi.

LÄHTEET

Johdanto

Aluekumppanuus, Toimintokuvaus 2002-2006

Stakes. Ideakortti 2/99: Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi [online, viitattu 9.4.2004]. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.stakes.fi/hyvinvointi/khs/ideakortit/IVA2painos.pdf>

Aluetyöntekijät

Aluekumppanuus, Osallisuushankkeen toteutus Turussa 1998-2001.

Aluekumppanuus, Toimintokuvaus 2002-2006.

IVA-kurssin luentomateriaali 5.3.2004.

Seurantaryhmä

Aaltonen, N., Hurme, A-S., Korpelainen, N., Paasio, P. Haastattelu. 23.3.2004 Kaupunginkanslia.

Ohjaus- ja seurantaryhmän tehtävän ja työskentelytapojen tarkentaminen. Kokouspöytäkirja 2.5.2002 Turun kaupunki.

Parkkunen, H. (toim.) 2002. Osallisuushankkeen toteutus Turussa 1998 – 2001. Turun kaupunki / Viestintäkeskus.

Turun kaupungin verkkosivut [online, viitattu 31.3.2004]. Saatavilla www-muodossa: <http://www.turku.fi/hallinto/index.html>

Viestintäkeskus

Asukkaan haastattelu 2.4.2004

Ryhmähaastattelu 23.3.2004 Esa Tuomisto, Sami Savolainen, Outi Laikko, Irene Jaspri, Seppo Kemppainen, Maarit Keto-Seppälä

Osoitekartta alueesta

Aluekumppanuuden ja osallisuutta edistävän toiminnan koordinointi 1.1.2004 alkaen, Kaupunginkanslian raportti

Kaupungin hallinto

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi –kurssin luentomateriaali 2004.

Hirvensalo-Kaksikerta aluekumppanuuden toimintakertomus 2003.
<http://www.turku.fi/palvelu/HirvensaloToimKert-03.doc> [viitattu 2.4.2004].

Aluekumppanuus. <http://www.turku.fi/palvelu/aluekumppanuus.html> [viitattu 2.4.2004].

Tutkija

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi- kurssin luentomateriaali, Jaspi, Irene; Parkkunen, Heini; Kevät 2004